

مصاحبه با روزنامه نیوزویک

سؤالاتی برای دکتر مهدی بازرگان

از تونی کلیفتن - نیویورک

(برای معرفی خود، من در طی ده سال گذشته به ایران می‌آمده‌ام، و در هنگام سقوط شاه و نخست‌وزیری دکتر بازرگان در ایران بوده‌ام. من دکتر بازرگان را به همراه Elain Sciolino در یک مصاحبه، اندکی پس از سقوط شاه ملاقات کرده‌ام. من اکنون بنا به دعوتی که از سوی دولت برای بازدید از جبهه‌های جنگ به عمل آمده است و گزارش در باره انتخابات ریاست جمهوری در ایران هستم.)

سؤالات من عبارتند از:

س ۱- چرا شما تصمیم گرفتید که در انتخابات ریاست جمهوری شرکت کنید؟
ج ۱- اینجانب و نهضت آزادی ایران تحقق اهداف انقلاب یعنی آزادی، استقلال و جمهوری اسلامی را در گرو باز بودن جامعه ایران و برخورد اندیشه‌ها می‌دانیم و یکی از وسائل باز نمودن جامعه را برگزاری انتخاباتی که آزادی، امنیت و امانت در آن مراعات شود می‌دیدیم و بدین دلیل برای برگزاری چنین انتخاباتی و تأمین این شرایط از طرف دولت و مشارکت در آن خود را آماده می‌کردیم.

س ۲- فکر می‌کنید چرا کاندیداتوری شما رد شد؟
ج ۲- ما علت واقعی این امر را نمی‌دانیم ولی به نظر می‌رسد چون حاکمیت می‌دید که ممکن است ما در انتخابات حائز اکثریت باشیم چنین تصمیمی گرفت.
س ۳- بهر حال (به نظر شما) این انتخابات مهم است و یا اینکه رئیس جمهور بیشتر یک مقام تشریفاتی است؟

ج ۳- رئیس جمهور در قانون اساسی ایران تنها مقام تشریفاتی نیست. وی وظایفی از قبیل اجرای قانون اساسی، هماهنگ ساختن سه قوه، رئیس قوه مجریه، ریاست شورای عالی دفاع و معرفی نخست‌وزیر به مجلس و تصویب وزراء را به عهده دارد. به عقیده ما نظرات رئیس جمهور می‌تواند در نحوه اداره کشور و سیاستی که دنبال می‌شود مؤثر باشد.

س ۴- اگر به شما اجازه داده می‌شد که در انتخابات شرکت کنید، آیا شانسی برای پیروزی داشتید؟
ج ۴- طبق نظرخواهی‌های محدودی که در دست داشتیم و مراجعات فراوانی که می‌شد اگر اجازه شرکت می‌دادند ما در انتخابات پیروز می‌شدیم. شاید نظرخواهی‌هایی از این قبیل از طرف حاکمیت نیز انجام گرفت و موجب آن شد که چنین تصمیمی بگیرند.

س ۵- اهداف اصلی مبارزات تبلیغاتی شما در آن موقع چه می‌بود؟ به عقیده من نکته اصلی مبارزات تبلیغاتی شما در انتخابات پایان دادن به جنگ ایران و عراق می‌بود.

ج ۵- ما اعتقاد و نیاز زیادی به تبلیغات نداشتیم ما نظرات خود را در نشریه «جنگ و صلح» و «مذاکره، آتش‌بس، صلح» بیان داشته‌ایم و بدون تردید این نظرات که با نظرات حاکمیت متفاوت است از نکات اصلی در رأی دادن مردم به نامزد ما قرار می‌گرفت.

س ۶- تصمیم‌گیرندگانی که به شما اجازه شرکت در انتخابات را ندادند، راجع به دمکراسی در ایران چه می‌گویند؟

ج ۶- نهضت آزادی ایران در اطلاعیه‌ای که در مورد رد صلاحیت اینجانب داده است اعلام داشته است که این تصمیم نحوه انتخابات در کشورهای بلوک شرق را تداعی می‌کند و نشان می‌دهد که تصمیم‌گیرندگان تعهدی به تحقق اصول دموکراسی که در قانون اساسی آمده است ندارند.

س ۷- فکر می‌کنید که چنگ چگونه خاتمه می‌پذیرد. به صورت پیروزی برای یکی از طرفین یا اینکه جنگ بدون پیروزی برای طرفین برای سالها ادامه یابد.

ج ۷- همانطور که در بالا گفته شد ما تحلیل خود را در مورد مسأله جنگ در دو نشریه «جنگ و صلح» و «مذاکره، آتش‌بس، صلح» ارائه داده‌ایم و نظرات خود را در نامه‌ای خصوصی برای اعضاء شورای عالی دفاع و افراد مؤثر کشور اعلام داشته‌ایم. به دلیل مسائل امنیتی نمی‌توانیم بیش از آنچه در دو نشریه فوق آمده است اظهار نظر کنیم.

س ۸- آیا انقلاب ایران تمام مراحل را که مورد انتظار شما بوده است طی کرده است؟

ج ۸- همانطور که در کتاب انقلاب در دو حرکت توضیح داده‌ام پس از پیروزی انقلاب شعار و مسیرهای کاملاً متفاوت اتخاذ کرده و شعارهای اصلی آزادی - استقلال - جمهوری اسلامی عملاً فراموش شده است.

س ۹- به عقیده شما موفقیت‌های عمده انقلاب چه بوده است؟

ج ۹- انقلاب موفقیت‌هایی از قبیل پیاده نمودن سازمان نظام جمهوری اسلامی از قبیل ریاست جمهوری و مجلس و شورای عالی قضائی و دولت را داشته است و تسلط بر اوضاع و بیرون راندن سپاه عراق از ایران و قطع نفوذ اجانب در اداره کشور و سرنگون ساختن استبداد سلطنتی را نیز داشته است.

س ۱۰- به عقیده شما شکست‌های عمده انقلاب چه بوده است؟

ج ۱۰- مهم‌ترین نقیصه آن عدم موفقیت در تأمین آزادی برای عموم ملت بوده است و عدم تأمین خواسته‌های ملت در جهت رفاه و خودکفائی و دفاع از حقوق مستضعفین و مسائل اخلاقی بوده است.